

Miljöplan för Vackstanäsgymnasiet

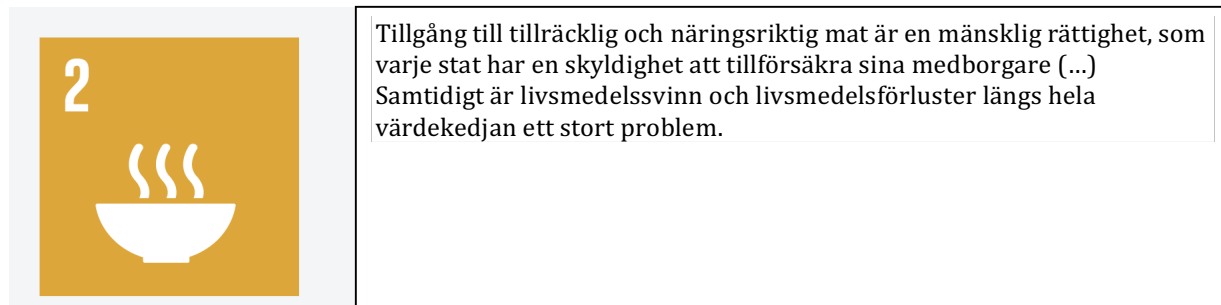
Antagen av styrelsen 2017-09-06

Denna miljöplan ingår i skolans arbete med FNs Globala mål och Agenda 2030. Den hanterar målen

- 2. Ingen hunger
- 7. Hållbar energi för alla
- 12. Hållbar konsumtion och produktion
- 13. Bekämpa klimatförändringen
- 15. Ekosystem och biologisk mångfald

Ingen hunger

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

Delmål för mål 2

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

2.5 Senast 2020 upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter, bland annat med hjälp av välskötta och diversifierade frö- och växtbanker på nationell, regional och internationell nivå. (...)

Läget på Vackstanäs

På Vackstanäs serveras varierad och näringsriktig kost enligt livsmedelsverkets normer. Vi eftersträvar ständiga förbättringar i våra val av närproducerat och ekologiskt/KRAV-märkt. I dagsläget är c:a 35% av alla livsmedel ekologiska och c:a 15% är KRAV märkta. All fisk som köps in är MSC-märkt.

Vi serverar varje dag en vällagad och god vegetarisk rätt som presenteras först på buffén. Den får alla som vill ta av. Vi har en stor andelen grönsaker i våra kötträtter

Vackstanäs restaurang har under 2017 blivit KRAV-märkt i steg 1.

Idag är 90 % av alla inköp av kaffe, te, kakao och bananer Fairtrade-märkta.

90% av allt kött (nöt, gris, lamm, get, fågel) är av svenskt ursprung. Sverige anses bland annat ha de bästa djurskyddslagarna i världen och mängden använd antibiotika mm. är mycket låg i ett internationellt perspektiv.

En förhållandevis liten del av maten går till spillo. Det svinn som uppkommer går mestadels till grisföda på Vackstanäs. Övrigt svinn går till rötning hos Telge Återvinning. Mätningar skall dock påbörjas för att få kontroll på svinn.

Vi arbetar aktivt med att skapa menyer som ger så små klimatavtryck som möjligt. Menyerna koldioxidberäknas för att kunna visualisera ett aktivt val för gästen och på så sätt verka för ett lägre klimatavtryck.

Planerade förbättringar

Mål	Åtgärder	Mått på framgång
KRAV-certifiering av skolrestaurangen i steg 2. Andelen ekologiska råvaror ska öka.	Skapa nya avtal med leverantörer för att öka andelarna av ekoinköp.	Andel av råvarorna som är ekologiska. 2016-07-01 var 30 % av råvarorna ekologiska.
Kaffe, te, kakao och bananer skall vara 100% Fairtrade-märkta senast 2017-06-30.	Vi köper enbart de produkter som är etiskt märkta.	Att alla dessa varor är Fairtrade-märkta.
Antalet Fairtradeprodukter ska öka.	Påbörja inköp av nya Fairtrade-märkta varugrupper.	Antalet produkter som är Fairtrademärkta. 2016-07-01 var det 4 produktgrupper.
20 % av köttet ska vara producerat på Vackstanäs egna marker från djur som huvudsakligen äter grovfoder såsom gräs och sly eller lever på matrester.	Påbörja bete av får och getter och ha grisar som äter våra matrester.	Andelen kött som är egenproducerat i förhållande till den totala köttmängden. 2016-07-01 var 0 % egenproducerat.
En ökande andel av grönsakerna ska komma från egna ekologiska odlingar på Vackstanäs.	Påbörja ekologisk odling av vissa grödor.	Andelen grönsaker som är egenproducerade i förhållande till den totala grönsaksmängden. 2016-07-01 var 0 % egenproducerat.
Skolans egen grönsaksodling ska KRAV-certifieras.	KRAV-certifiering under 2018.	KRAV-certifiering genomförd.
Att öka andelen vegetariska portioner.	Utveckla de vegetariska rätterna.	Andelen vegetariska portioner i förhållande till det totala antalet portioner. Mätning har ännu inte börjat.
Minska svinn med 10%.	Börja mäta svinnet dagligen. Samtal med de elever som kastar mat.	Mängden svinn i förhållande till all mat. Mätning har ännu inte börjat.
Minska koldioxidbelastningen per portion med 10%.	Visualisera för samtliga gäster att valet av maträtt/råvara ger olika klimatavtryck.	Koldioxidbelastningen per portion. Vi har i nuläget börjat klimatberäkna menyerna utifrån Mat-klimat-listan version 1.1.
Eleverna ska bli mer medvetna om hur deras matval påverkar etiken i djurhållningen samt vår miljö.	Kökschefen ska årligen informera alla elever i åk 1 om hur skolan ser på mat och matproduktion.	Andelen elever i åk 1 som nåtts av informationen.

Hållbar energi för alla

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

Global tillgång till modern och förnybar energi, och rena bränslen är en förutsättning för att kunna möta flera av de utmaningar världen står inför idag såsom fattigdom, livsmedelsförsörjning, klimatförändringar, rent vatten, hälsa och inkluderande ekonomisk tillväxt.

En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Andelen fossil energi utgör nästan 80 procent av den totala energitillförseln globalt. Mer kraftfulla åtgärder ska göras för att påskynda omställningen till ett mer hållbart energisystem globalt. (...)

Delmål för mål 7

7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.

7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.

Läget på Vackstanäs

All värme och allt varmvatten till fastigheten kommer från skolans centrala pannrum. Den centrala pannan eldas med skogsflis. I den mån det finns tillgång till flis från skolans egen skog så använder vi den. Ungefär 90 % av flisen de senaste 6 åren har kommit från gallringar och avverkningar av den egna skogen. Resterande flis köps lokalt. Som back-up har vi en gammal oljepanna. Vi använder inte mer än 1000 liter olja per år. Oljan är helt biobaserad HVO-olja.

Vår elektricitet köper vi från Telge Energi, som enbart säljer fossilfri el.

Skolan har tre bilar. Två av dem är dieseldrivna. Vi tankar Preem Evolution diesel, som innehåller upp till 40 % HVO-diesel. Den tredje bilen är eldriven.

Den största användningen av fossil energi är i personalens egna fordon. Skolan ligger så att det inte är möjligt att åka kommunalt.

Planerade förbättringar

Mål	Åtgärder	Mått på framgång
Minska mängden inköpt el till hälften mellan budgetår 2015-2016 och budgetår 2018-2019.	1. Successivt byte av belysning till LED. 2. Närvarostyrd belysning på lämpliga ställen. 3. Byte av uppvärmningssystem i Skogsgård. 4. Produktion av egen el.	Mängden inköpt el per budgetår. För 2015-2016 köptes 413 564 kWh.
Minska förbrukningen av fossila bränslen i skolans bilar.	1. Utbilda all personal som regelmässigt kör skolans bilar i ekokörning. 2. Vid anskaffning av nya bilar sträva efter elbil.	1. Antalet personer med utbildning i ekokörning ökar. 2017-07-01 hade 3 personer utbildning av totalt 6 personer som regelmässigt kör våra bilar.
Minska förbrukningen av	1. Erbjuder all personal som	1. Antalet personal som kör

fossila drivmedel i personalens bilar.	kör laddbar bil att ladda gratis på arbetsplatsen.	elbil ökar. 2017-07-01 körde 2 personal laddbar bil.
Eleverna ska känna till hur skolans energiförsörjning fungerar och vårt arbete med hållbar energi	Undervisning inom ordinarie kurser eller genom skolans fastighetsansvarig	Rapport om att undervisning har skett.

Hållbar konsumtion och produktion

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster är en nödvändighet för att minska negativ påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. (...)

En hållbar konsumtion och produktion innebär en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier. Detta innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, näringslivsutveckling på en global marknad, ökad sysselsättning och förbättrad hälsa och därmed minskad fattigdom. Hållbara konsumtions- och produktionsmönster är därför även en förutsättning för att ställa om till en grön ekonomi och för en hållbar utveckling (...)

Delmål för mål 12

12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

12.8 Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen.

12.b Utveckla och genomföra verktyg för att övervaka hur en hållbar utveckling påverkar en hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.

Läget på Vackstanäs

De flesta inköp som sker till verksamheten håller hög miljöstandard. Städning sker huvudsakligen med torrmopning och de kemikalier som används är miljömärkta. Byggmaterial är ytterst sällan tryckimpregnerat eller på annat sätt behandlat med miljöfarliga kemikalier.

Vi sopsorterar i ..... fraktioner från verksamheten och i ..... fraktioner bland eleverna. Soporna går vidare till Tvetå återvinningsstation.

Planerade förbättringar

Mål	Åtgärder	Mått på framgång
Skolan ska bli ännu bättre på att kontrollera alla inköp så att de håller högsta möjliga miljöstandard.	1. En material- och kemikalieplan ska tas fram före 2018-06-30.	1. Att material- och kemikalieplanen antagits.
Mängden sopor ska minska.	1. Matavfallet till Tvetå återvinning ska minska. 2. Mängden plast ska minska radikalt.	Andelen behållare som innehåller matavfall till Tvetå ska minska. Andelen behållare som innehåller plast till Tvetå ska minska.

Sopsorteringen bland eleverna ska fungera bättre.	1. Minska andelen felsorterade sopor genom att göra det besvärligare att slänga i fel behållare. 2. Information varje år till alla elever om vikten av sopsortering.	1. Mätning av andelen felsorterade sopor. Analys varje kvartal. 2. Att informationen har givits eleverna.
Eleverna ska vara medvetna om denna plan, hur skolan arbetar med den fysiska miljön och varför vi gör det.	Planen ska presenteras för alla elever och undervisningen i olika ämnen ska stämma med planen.	Utvärdering av i vad mån eleverna nåtts av arbetet.

Bekämpa klimatförändringen

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser i atmosfären kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Som följd av de ökade utsläppen riskerar vi gå mot en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader Celsius, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförsurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och med ökad risk för väderrelaterade naturkatastrofer. Klimatpåverkan måste begränsas för att skapa förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och en långsiktigt hållbar utveckling.

Delmål för mål 13

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

Läget på Vackstanäs

Vackstanäs har arbetat mycket med att minska vår verksamhets effekter på klimatet. Vårt arbete med detta är beskrivet under målen 2 Ingen hunger, 7 Hållbar energi för alla samt 12 Hållbar konsumtion och produktion.

I många av ämnesplanerna ingår kunskap och förståelse för klimatförändringar och vår påverkan på klimatet. Det saknas dock en sammanställning och utvärdering av hur detta sker på skolan.

Vackstanäs är en skola med mycket kontakter mellan vuxna och elever. Där uppstår spontana samtal och i dessa samtal ska all personal öka kunskapen om ämnesområdet. Speciellt gäller detta våra internatelever som bor på skolan under veckorna.

Planerade förbättringar

De flesta punkterna nedan återfinns även under andra mål i denna plan. Unika är enbart de två första punkterna.

Mål	Åtgärder	Mått på framgång
Samtliga elever ska förstå klimatförändringarna och vår påverkan på klimatet.	1. En plan för hur undervisningen ska genomföras tas fram senast 2017-12-30. 2. Samtal med elever på internatet och på andra sätt.	1. Huruvida planen tagits fram. 2. Exempel på samtal som har förts med elever.
Fastläggning av kol i våra marker ska öka	1. Vid odling av grönsaker ska metoder användas som ökar fastläggning av organiskt material i	Markens kolinnehåll mäts och jämförs med tidigare år.

	jorden 2. Betesdrift ska ske på sådant sätt att andelen organiskt material i marken ökar	
20 % av köttet ska vara producerat på Vackstanäs egna marker från djur som huvudsakligen äter grovfoder såsom gräs och sly eller lever på matrester.	Påbörja bete av får och getter och ha grisar som äter våra matrester.	Andelen kött som är egenproducerat i förhållande till den totala köttmängden. 2016-07-01 var 0 % egenproducerat.
Att öka andelen vegetariska portioner.	Utveckla de vegetariska rätterna.	Andelen vegetariska portioner i förhållande till det totala antalet portioner. Mätning har ännu inte börjat.
Minska svinn med 10%.	Börja mäta svinnet dagligen. Samtal med de elever som kastar mat.	Mängden svinn i förhållande till all mat. Mätning har ännu inte börjat.
Minska koldioxidbelastningen per portion med 10%.	Visualisera för samtliga gäster att valet av maträtt/råvara ger olika klimatavtryck.	Koldioxidbelastningen per portion. Vi har i nuläget börjat klimatberäkna menyerna utifrån Mat-klimat-listan version 1.1.
Minska mängden inköpt el till hälften mellan budgetår 2015-2016 och budgetår 2018-2019.	1. Successivt byte av belysning till LED. 2. Närvarostyrd belysning på lämpliga ställen. 3. Byte av uppvärmningssystem i Skogsgård. 4. Produktion av egen el.	Mängden inköpt el per budgetår. För 2015-2016 köptes 413 564 kWh.
Minska förbrukningen av fossila bränslen i skolans bilar.	1. Utbilda all personal som regelmässigt kör skolans bilar i ekokörning. 2. Vid anskaffning av nya bilar sträva efter elbil.	Antalet personer med utbildning i ekokörning ökar. 2017-07-01 hade 3 personer utbildning av totalt 6 personer som regelmässigt kör våra bilar.
Minska förbrukningen av fossila drivmedel i personalens bilar.	Erbjuda all personal som kör laddbar bil att ladda gratis på arbetsplatsen.	Antalet personal som kör elbil ökar. 2017-07-01 körde 2 personal laddbar bil.

Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Biologisk mångfald är en avgörande grund för jordens livsuppehållande system och vår nuvarande och framtida välfärd vilar på denna grund, såsom framhålls i konventionen om biologisk mångfald. (...)

Hållbar användning av skogsresurser inklusive minskning av avskogningen bidrar positivt till vårt klimat och till vår försörjning. Biologisk mångfald bidrar till ökad motståndskraft i ekosystemen. Att tillgodose mänsklighetens behov av livsmedel, energi, vatten, mineraler, läkemedel och förnyelsebara råmaterial utan att undergräva biologisk mångfald och genom att hållbart nyttja ekosystemtjänster och samtidigt minska utsläppen av växthusgaser är

Delmål för mål 15

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.2 Till 2020 främja genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar, stoppa avskogningen, återställa utarmade skogar och kraftigt öka nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen. (...)

Läget på Vackstanäs

Vackstanäs är en jordbruksfastighet på knappt 150 hektar mark och en hel del vatten i sjön Vällingen. 114 hektar är produktiv skogsmark och 15 hektar är betesmark och en liten del åker. Skogen sköts som produktionsskog men med stora naturvårdshänsyn. Vid plantering har vi använt inhemska sorter och vi strävar efter en blandning av träddarter. Styrelsen har antagit en målsättning med markanvändningen, se bilaga 1.

I sjön ligger en ö, Ytterbyö, som vi har genomfört ett naturvårdsprojekt på under sommaren 2016. Målet är att återföra ön som den såg ut runt 1950. Det innebär att vi har avverkat inträngande gran, röjt fram ekar och andra ädellövträd och röjt sly och träd från ängs- och åkermark. Ön ska nu betas och användas för friluftssändamål för föreningar och skolor.

Betesmarkerna har legat obetade under 6 år. Vi har nu börjat stängsla in markerna med vargavvisande stängsel. Vi har sedan hösten 2016 två Linderödssuggor och till våren 2017 börjar vi beta med får och getter. På så vis ska vi hejda igenväxning och öka den biologiska mångfalden.

Skolans avloppsanläggning är i grunden av traditionell typ med slamavskiljare och infiltration. Detta kompletteras med två dammar där avloppsvattnet sammanlagt uppehåller sig mer än två veckor och på så vis renas ytterligare. Slutligen silar vattnet över ett skogsområde för att slutligen nå sjön. Väldigt lite vatten når sjön i öppen dager, utan det mesta silas genom marken.

Skolan har en trädgårdsmästarutbildning. Utöver trädgårdslärarna finns en trädgårdsmästare anställd. I och med detta ska artmängden öka i skolans närområde och mängden pollinerare och andra insekter ska öka.

Planerade förbättringar

Mål	Åtgärder	Mått på framgång
Den biologiska mångfalden ska öka med ökat bete.	Skolan ska skaffa får och getter.	Areal som betas.

Ytterbyö ska förbättras som friluftsområde och utnyttjas av föreningar och skolor.	1. Samarbete med föreningar och skolor för att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och utbildning i naturvård. Påbörjas under 2017. 2. Utveckla ett system för att låna ut ön till föreningar och skolor. Klart under 2017.	1. Samarbetet har påbörjats. 2. System för utlåning finns på plats.
En äng ska anläggas som ger många nya arter av växter och insekter.	Ängen anläggs senast 2018.	Ängen är anlagd.
Antalet pollinerare ökar.	1. Biologiska mångfalden ökar med anläggning av en äng. Senast 2018. 2. Bon för humlor och vildbin gynnas i skolans omgivning. Årligen. 3. Lämpliga arter för fjärilslarver gynnas i skolans omgivning. Årligen. 4. Biodlare bjuds in att ha kupor på skolan senast 2018.	1. Inventering av blommande arter. 2. Redovisning av åtgärder för att gynna humlor och vildbin. 3. Redovisning av åtgärder för att gynna fjärilslarver. 4. Biodlare är etablerad.
Antalet fågelarter ökar och antalet individer av fågelarterna ökar.	1. Anläggande och gynnande av naturliga boplatser. 2. Mängden död ved ska öka i skogarna. 3. Utfodring av fåglar vintertid.	1. Redovisning av åtgärder för att anlägga och gynna naturliga boplatser. 2. Redovisning av åtgärder för att öka mängden död ved. 3. Redovisning av utfodringen.
Personal och elever informeras och undervisas om arbetet med den biologiska mångfalden på skolan.	1. Personalen ges tillfälle att studera de åtgärder som vidtas. 2. För elever ingår undervisning om biologisk mångfald i undervisningen. 3. Trädgårdseleverna ges möjlighet att sommartid arbeta med att öka den biologiska mångfalden inom ramen för sommarjobb på skolan.	1. Redovisning av om personalen fått ta del av åtgärderna. 2. Redogörelse för om undervisningen har skett. 3. Antalet elever som sommartid fått arbeta med biologisk mångfald.